

Populațiunea Banatului la diferite epoci.

După autori streine.

O statistică generală a populațiunii din Banat nu există până în veacul al XVIII-lea. Statisticile anterioare toate sunt incomplete, având la bază, fie un scop religios, fie unul fiscal. Din acestea nu se poate deduce cu certitudine decât un singur lucru, și anume, că elementul românesc a fost întotdeauna în majoritate : în majoritate absolută până la marea acțiune de colonizare urmată după alungerea turcilor (1716) și relativă după aceasta.

Cea dintâi statistică, — generală pentru anumite regiuni ale Banatului, — ne-o dă Griselini ¹⁾ după care, la 1770, numărul populațiunii în Banat, fără districtele : Panciova, Palanca-nouă, Mehadia și cele 23 sate aparținătoare Caransebeșului, era :

183,450 români,
78,780 sârbi,
8,683 bulgari,
5,272 țigani,
43,201 germani, italieni, francezi etc.

În nota cu care însoțește această statistică, Griselini observă că, populațiunea Banatului întreg s'ar putea evalua la circa 450,000 suflete, dacă i s'ar adauga și numărul locuitorilor din comunele și districtele menționate.

Pentru anul 1797 avem două statistici. Una a fost publicată de Vladimir Jakšic ²⁾ după care, la această epocă, erau :

394,228 români,
147,050 sârbi,
126,634 șvabi, unguri.

A doua statistică, tot pentru anul 1797, ne-o dă dl Dr. Dușan I. Popovic, ³⁾ asistent la Universitatea din Belgrad, și care arată :

¹⁾ Vezi Francisc Griselini : Istoria Banatului Timișan, p. 145.

²⁾ Vezi Silviu Dragomir : Colonizările sârbilor în Banat, Anuarul de ist. naț al Univ. Cluj, III. : 1924/25, p. 290.

³⁾ Voivodina, prilozi pronciavianu naše zemlie i našega naroda, Beograd, 1925, pag. 57.

In dieceza Timișorii : 147,170 sârbi, 196,211 români,

" " Vârșetului : 26,513 " 198,017 "

" " Aradului : 11,622 " 292,896 "

După această statistică, populațiunea Banatului, fără confiniile militare, la 1797, era deci :

In dieceza Timișorii : 147,140 sârbi, 196,211 români,

" " Vârșetului : 26,513 " 198,017 "

In total : 173,653 sârbi, 394,228 români.

Asupra confiniilor militare, dl Dușan Popovic nu publică o statistică din aceiaș epocă, pentruca să putem obține un total general. El ne dă o statistică pentru anul 1840,¹⁾ din care însă, nu putem scoate decât numărul românilor (și care este de 141,381), singurii cari trăesc exclusiv pe teritoriul Banatului căci numărul sârbilor, nemților etc. este înglobat în acela al conaționalilor lor din Croația și Slavonia, care și ele aveau o graniță militară.

Dacă la numărul româniilor din 1797 am adauga și pe acela arătat în confiniile militare la 1840, atunci, în întregul Banat, în prima jumătate a veacului al XIX-lea, am avea : 535,609 români.

Raportul din punct de vedere etnic al populațiunii se evidențiază la 1797, și mai clar în procente :

In dieceza Timișorii : 42 05% sârbi, 57 05% români,

" " Vârșetului : 11 8% " 88 2% "

Din aceste procente, calculate de dl Dușan Popovic,²⁾ vedem că la 1797, românii aveau o majoritate absolută și în dieceza Timișorii, în care intră și județul Torontal și unde sârbii pretind a fi fost cei mai tari în toate vremurile. Dealtfel, adevărul acesta reiese și din următoarea statistică a Torontalului, publicată tot de dl Dușan Popovic,³⁾ din care se vede că numărul sârbilor crește abia în veacul al XIX-lea.

In județul Torontal erau :

La	1720	1880	1910
Maghiari . . .	—	81,915—15·43%	128,405
Nemți	—	165,419—31·15%	165,779
Slovaci . . .	—	12,781—2·41%	16,143
Ruteni . . .	—	30—0·01%	—
Români . . .	—	81,729—15·39%	86,937
Jugoslavi . .	—	—	4,203
Sârbi	13,000	176,857—33·31%	199,750
Alții	—	12,257—2·30%	13,923
In total . . .	—	530,978	615,151

Mai cunoaștem o statistică generală a Banatului pentru anul 1847, publicată de Vladimir Jakšic,⁴⁾ după care erau :

¹⁾ Op. cit. p. 149.

²⁾ Op. cit. p. 58.

³⁾ Op. cit. p. 63.

⁴⁾ Silviu Dragomir, op. cit.

497,595 români,
264,865 sârbi,
338,015 șvabi, unguri etc.

Statistica bisericii sârbești ¹⁾ întocmită la 1905 arată, — după calculul nostru făcut comună de comună, — în întregul Banat: 280,805 sârbi.

După statistica oficială ungară din 1910, populațiunea Banatului se repartiza astfel: ²⁾

284,329 sârbi,
287,545 nemți,
242,452 maghiari,
592,049 români.

La 1912, după Vladimir Jakșic, ³⁾ Banatul avea :

592,052 români,
275,615 sârbi,
387,544 nemți
243,152 maghiari,
76,158 alții.

În sfârșit mai observăm că, statistica oficială iugoslavă din 31 Ianuarie 1921, ⁴⁾ în *Voivodina* (Banat, Bacika, plus celelalte teritorii foste ungare anexate) arată un număr de : 73,938 „români sau țânțari.“

Publicând aceste date statistice, prea puțin cunoscute publicului românesc, ne rezervăm dreptul să tragem, cu altă ocazie, concluziile ce se impun, atunci când ne vom ocupa de aspirațiunile naționale ale sârbilor în Banat. Utilizând aceste date, nimeni nu ne poate învinui de parțialitate, de vreme ce primim să discutăm problema politică a Banatului, pe baza statisticilor întocmite de autorii sârbi cei mai competenți. Pentru moment ne mulțumim să menționăm, că sârbii au pretins și au obținut aproape jumătate din teritoriul Banatului în baza principiului etnic și istoric.

P. Nemoianu.

---

¹⁾ Vezi Mata Koșovaț : Srpska Pravoslavna Mitropolija Karlovacika, Carlovăț, 1910.

²⁾ Vezi Felix Milleker : Kurze Geschichte des Banats, Wrschatz, 1925, p. 47.

³⁾ Vezi Silviu Dragomir, op. cit.

⁴⁾ Vezi Dușan I opovic, op. cit., p. 68.